

काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड

प्रशासन सेवा, समाजशास्त्र समूह, ७ तह, समाजशास्त्रीपदको खुल्ला तथा समावेशी र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा

पूर्णांक: २००

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णांक: ३०

परीक्षाको योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अंक भार	समय	पूर्णांक	उत्तिर्णांक
प्रथम	नेपालको प्रशासन र व्यवस्थापन	छोटो उत्तर	८	८ प्रश्न = अंक ५X ४० अंक	३ घण्टा	१००	४०
		लामो उत्तर	४	४ प्रश्नX १० = अंक ४० अंक			
		विश्लेशनात्मक लामो उत्तर	१	१ प्रश्नX २० = अंक २० अंक			
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	छोटो उत्तर	८	८ प्रश्न = अंक ५X ४० अंक	३ घण्टा	१००	४०
		लामो उत्तर	४	४ प्रश्नX १० = अंक ४० अंक			
		विश्लेशनात्मक लामो उत्तर	१	१ प्रश्नX २० = अंक २० अंक			

१. यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिईनेछ ।
२. प्रथमपत्र प्रशासन र व्यवस्थापन विषयको पाठ्यक्रम सवै समूहका लागि समान हुनेछ, तर दितियपत्र समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
३. प्रथम पत्र प्रशासन र व्यवस्थापन विषयको परीक्षा सबै सेवा समूहको संयुक्त भिन्दाभिन्दै पनि हुँन सक्नेछ ।
४. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा दुवै हुन सक्नेछ ।
५. यथासम्भव प्रश्नहरु नेपालको सन्दर्भमा सोधिनेछ ।
६. दुवै पत्रका प्रश्नहरु ज्ञान तह (Knowledge Level) र विश्लेषण तह (Analytical Level) का हुनेछन् ।
७. यसपाठ्यक्रममाजेसुकैलिखिएकोभएतापनिपाठ्यक्रममा परेका ऐन नियमहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
८. पाठ्यक्रम लागु मिति २०७४ आश्विन देखि ।

काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड

प्रशासन सेवा, समाजशास्त्र समूह, ७ तह, समाजशास्त्रीपदको खुल्ला तथा समावेशी र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र :- सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन (अंक १००)

समय - ३ घण्टा

खण्ड - क (५० अंक)

- १। सार्वजनिक प्रशासन
  - १.१ सरकारको अर्थ, शक्ति पृथकीकरण र शक्ति सन्तुलनको अवधारणा
  - १.२ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
    - १.२.१ परिचय
    - १.२.२ उद्देश्य
    - १.२.३ कार्य क्षेत्र र प्रमुख कार्यहरु
    - १.२.४ बिध्यमान समस्या र चुनौती तथा समाधानका उपायहरु
    - १.२.५ राजनीति तथा प्रशासन
      - १.२.५.१ नीति निर्माण, विश्लेषण तथा कार्यन्वयनमा प्रशासनको भूमिका
      - १.२.५.२ सार्वजनिक प्रशासन र राजनीति बीचको सम्बन्ध तथा सीमा
  - १.३ प्रशासनिक उत्तरदायित्व र जनमुखी प्रशासन
  - १.४ निर्णय प्रक्रिया
  - १.५ सार्वजनिक प्रशासनका महत्वपूर्ण पक्षहरु
    - १.५.१ समन्वय: औचित्य र तरिकाहरु
    - १.५.२ अधिकार प्रत्यायोजन
    - १.५.३ अधिकार निक्षेपण
    - १.५.४ सुपरिवेक्षण
    - १.५.५ अनुगमन तथा मूल्यांकन
    - १.५.६ वार्ता गर्ने तरिका तथा शीपहरु
  - १.६ अम्बुस्डम्यान (Ombudsman) को अवधारणा तथा कार्यहरु र यस सन्दर्भमा नेपालको अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको भूमिका
२. विकास प्रशासन
  - २.१ नेपालमा विकास प्रशासनको विकासक्रम र यसको प्रभावकारीता
  - २.२ नेपालको वर्तमान सन्दर्भमा विकास प्रशासनको सान्दभिर्कता र औचित्य
  - २.३ नेपालमा विकास प्रशासनका चुनौती तथा सम्भावनाहरु
  - २.४ नेपालको विकास प्रशासनको सुद्रीढिकरण को उपायहरु
  - २.५ विकास योजना तथा विकास परियोजना
    - २.५.१ योजना तर्जुमा, कार्यन्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन प्रक्रिया
    - २.५.२ विकास योजना तथा परियोजना बीचको सम्बन्ध
    - २.५.३ परियोजना चक्र
  - २.६ विकास प्रशासनको सन्दर्भमा परिवर्तन ब्यबस्थापनको आवश्यकता र परिवर्तन ब्यबस्थापन गर्दा सामना गर्नुपर्ने समस्याहरु र समाधान गर्न अवलम्बन गर्नुपर्ने उपायहरु

काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड

प्रशासन सेवा, समाजशास्त्र समूह, ७ तह, समाजशास्त्रीपदको खुल्ला तथा समावेशी र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड - ख (५० अंक)

३. सार्वजनिक ब्यबस्थापन

३.१ परिचय

३.२ उद्देश्य

३.३ कार्यहरू

३.४ सार्वजनिक ब्यबस्थापनमा जनशक्तिको स्थान

३.५ कार्य उत्प्रेरणाको अवधारणा र उपायहरू

३.६ संघीय शासन प्रणालीको सन्दर्भमा कर्मचारी ब्यबस्थापनका चुनौतीहरू

३.७ ब्यबस्थापकीय क्षमता विकास र नेत्रित्व क्षमता विकास

३.८ समय व्यवस्थापन, ज्ञान व्यवस्थापन, प्रतिभा व्यवस्थापन, सूचना व्यवस्थापन, श्रोत व्यवस्थापन कार्य सम्पादन व्यवस्थापन र तनाव व्यवस्थापन

३.९ कर्मचारीमा सकारात्मक सोचको विकासको आवश्यकता र बिधि

३.१० ब्यबस्थापनमा सूचना, संचार र प्रविधिको महत्व

४. ब्यबस्थापकीय विधिहरू

४.१ संगठन तथा ब्यबस्थापन पद्धति र यसका आधारभूत अन्तर्वस्तुहरू

४.२ ब्यबस्थापन परीक्षण

४.३ कार्यालय समयको लचकता

४.४ सम्पूर्ण गुणस्तर ब्यबस्थापन

४.५ कार्य सम्पादन सम्झौता

४.६ Contracting-out / Out-sourcing

काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड

प्रशासन सेवा, समाजशास्त्र समूह, ७ तह, समाजशास्त्रीपदको खुल्ला तथा समावेशी र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

दोस्रो पत्र : सेवा सम्बन्धी Sociology/Anthropology

Section A- 40 Marks

1. Basic Concept of Sociology/Anthropology
  - 1.1 Definition, scope and application of sociology/anthropology
  - 1.2 Branches of sociology/anthropology and relation with other social sciences
  - 1.3 Concepts: Society, Culture, Community, Associations, Group, Institutions, Social structure, Social system, Status and Roles, Norms and Values.
  - 1.4 Scope of applied sociology/anthropology
  - 1.5 Social policy and planning
  - 1.6 Sociology/anthropology in action
2. Social Research
  - 2.1 Types and methods of scientific research
  - 2.2 Research design
  - 2.3 Theory, hypothesis and variables
  - 2.4 Research ethics
3. Sociological/Anthropological Theories
  - 3.1 Structural/ Functionalism
  - 3.2 World system and dependency
  - 3.3 Action theory
  - 3.4 Conflict theory/Marxism
  - 3.5 Symbolic interactionism
  - 3.6 Post modernism
4. Roles of Sociologists/Anthropologists in Development
  - 4.1 Sociologist /Anthropologist as a development facilitator
  - 4.2 Motivation skill
  - 4.3 Communication skill
  - 4.4 Leadership quality
  - 4.5 Managerial skill

Section B- 20 Marks

5. Nature of Nepali Society and Trends
  - 5.1 Social composition of population

काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड

प्रशासन सेवा, समाजशास्त्र समूह, ७ तह, समाजशास्त्रीपदको खुल्ला तथा समावेशी र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 5.2 Social, cultural, economic and educational institutions
- 5.3 Health and Sanitation
- 5.4 Pluralism, diversity and identity

6 Current Issues of Nepali Society

- 6.1 Process of nation building/ Regional autonomy/Federalism
- 6.2 Social inclusion/exclusion
- 6.3 Gender and development
- 6.4 Good governance
- 6.5 Conflict management

Section C- 20 Marks

7 Training

- 7.1 Concept of training and training need assessment
- 7.2 Training program planning/management
- 7.3 Training for sustainable development
- 7.4 Training tools/materials
- 7.5 Scope of training in program implementation

8 Monitoring and Evaluation

- 8.1 Basic concepts of Monitoring and Evaluation
- 8.2 Monitoring and Evaluation techniques and tools
- 8.3 Process of Monitoring and Evaluation

Section D- 20 Marks

9 Institution Building

- 9.1 Group/Team work and mobilization
- 9.2 Process of local organization building
- 9.3 Institution development plan formation and execution

10 Development Planning

- 10.1 History of planned development in Nepal
- 10.2 Project development and management
- 10.3 Millennium Development Goal (MDG), Education for all (EFA), Poverty alleviation fund (PAF)

काठमाडौँ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड

प्रशासन सेवा, समाजशास्त्र समूह, ७ तह, समाजशास्त्रीपदको खुल्ला तथा समावेशी र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 10.4 Sustainable development
- 10.5 Decentralization and local development
- 10.6 Current periodic plan